

REKOMENDACJE I POMYSŁY* WYPRACOWANE W RAMACH NARADY SPOŁECZNEJ

SPIS TREŚCI

1. Grupa tematyczna: Jak obniżyć emisję CO2 i pyłów z naszych domów, mieszkań i samochodów?	2
Rekomendacje.....	2
Pomysły.....	4
Szczegółowe opisy projektów.....	5
2. Grupa tematyczna: Zieleń w mieście – jak zazielenić miasto?	9
Rekomendacje.....	9
Pomysły.....	10
Szczegółowe opisy projektów.....	11
3. Grupa tematyczna: Woda w mieście – zasób czy zagrożenie?	16
Rekomendacje.....	16
Pomysły.....	17
Szczegółowe opisy projektów.....	18

*Rekomendacje – rekomendowane działania dla Urzędu Miasta

Pomysły – pomysły projektów, które mogą wdrażać różne jednostki i instytucje, w tym Urząd Miasta

1.GRUPA TEMATYCZNA

Jak obniżyć emisję CO₂ i pyłów z naszych domów, mieszkań i samochodów?

REKOMENDACJE

Rekomendowane działania dla Urzędu Miasta (**ułożone przez uczestników wg stopnia ważności i kolejności wdrożenia – od najważniejszego wątku do najmniej istotnego**):

1. Promocja rozwiązań europejskich w zakresie łączenia infrastruktury pieszej i rowerowej, przez zmniejszenie antagonizmów między kierowcami a pieszymi i rowerzystami w wyniku wyjaśniania mieszkańcom korzystającym z samochodów korzyści z prowadzenia szeroko zakrojonego programu uspokajania ruchu i zmniejszania liczby przypadków lekceważenia limitów prędkości;
2. Wdrożenie w polityce przestrzennej idei „Miasta krótkich odległości” - tworzenie mikrocentrów z dostępem do różnych usług. Wyznaczenie wskaźników określających standardy dostępu do usług, które zapewnią zmniejszenia zapotrzebowania na przemieszczanie się;
3. Edukacja budowlana - budynki inteligentne: edukacja i system zachęt oraz nakazów do budowy energooszczędnych i inteligentnych budynków oraz przystosowywania już istniejących (np. przy negocjacji umów z deweloperami);
4. Przeedefiniowanie polityki parkingowej w kierunku zmniejszania ilości parkingów jako stymulacja do zmniejszenia ruchu samochodowego. Opracowanie i zakomunikowanie mieszkańcom długookresowego planu stopniowego uwalniania coraz większej części centrum miasta od jeżdżących i parkujących samochodów, a także programu zmniejszania liczby samochodów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców: m.in. pokazywanie korzyści wynikających z prowadzenia restrykcyjnej polityki parkingowej oraz restrykcyjnego zarządzania strefami płatnego parkowania dla posiadaczy samochodów;
5. Bezpłatny punkt konsultacyjny i informacyjny „One-stop-shop” oferujący kompleksowe doradztwo w jednym miejscu na temat rozwiązań mitygacyjnych/ adaptacyjnych, np. wsparcie proceduralne podczas wymiany pieca, aplikowania o środki zewnętrzne itd.;
6. Zwiększenie kontroli legalności paliwa używanego do ogrzewania budynków - śmieci i wilgotność drewna. Jeśli nie ma złamania przepisów - uświadomienie o możliwości poprawnej techniki palenia;
7. Priorytet dla transportu publicznego: rozbudowa buspasów, stworzenie programu zachęt takich jak np. wspólny bilet, podniesienie jakości przystanków oraz komfortu i bezpieczeństwa dostępu pieszych i innych niezmotoryzowanych do przystanków transportu zbiorowego, zwłaszcza szynowego;
8. Zwiększenie kwot dopłat do wymiany pieców - więcej zachęt uzależnionych od momentu wymiany pieca na paliwa stałe (im szybciej, tym większe dofinansowanie);
9. Regulacja dostaw we wszystkich dzielnicach, nie tylko w Śródmieściu - opracowanie innowacyjnego programu „logistyki miejskiej” – rozwiązanie problemu nadmiernego udziału dużych samochodów dostawczych w zaopatrywaniu sklepów osiedlowych;
10. Zwiększenie dostępności biletów i ich rodzajów - instalacja biletomatów, wprowadzenie biletu turystycznego i rodzinnego;

11. Instalacja paneli fotowoltaicznych na nowych budynkach użyteczności publicznej. Montaż na istniejących budynkach w ramach zwiększania efektywności energetycznej budynków;
12. Stworzenie i wdrożenie programu wzorcowych jadłospisów opartych w większym stopniu na produktach lokalnych, mało przetworzonych oraz w coraz większym stopniu pochodzenia roślinnego w placówkach edukacyjnych;
13. Rozbudowa sieci ładowania samochodów elektrycznych;
14. Uwzględnianie kryteriów zero emisyjności w postępowaniach zamówień publicznych - wymóg dostaw pojazdami zero- i nisko-emisyjnymi dla zakupów dla UM oraz jednostek miejskich; uwzględnianie kosztów energii w zamówieniach na budowę nowych budynków użyteczności publicznej (konieczność włączenia rozwiązań efektywnych energetycznie);
15. Koncentracja zabudowy mieszkaniowej i miejsc pracy wokół stacji SKM. Przeznaczanie przestrzeni do parkowania samochodów wokół stacji SKM w możliwie ograniczonym stopniu, z wyłączeniem możliwości bezpłatnego parkowania poza miejscami dla parkingu typu Kiss and Ride (z prawem do postoju nie dłużej niż np. 20 minut);
16. Usunięcie z planu budowy parkingu dla samochodów spod parku Centralnego;
17. Zintegrowane planowanie i realizacja działań miejskich przez różne jednostki (przeciwdziałanie silosowości), w tym uspołnienie i uporządkowanie różnych standardów wobec np. inwestycji;
18. Zastępowanie transportu spalinowego transportem wodorowym i elektrycznym, w tym rowerami wspomaganymi elektrycznie i rowerami cargo wspomaganymi elektrycznie;
19. Tworzenie stref czystego transportu ograniczając wjazd pojazdów niespełniających norm;
20. Wymiana oświetlenia na ledowe w budynkach użyteczności publicznej oraz montaż inteligentnych systemów zarządzania oświetleniem;
21. Dołączenie do miejskich kampanii dotyczących zdrowia (np. otyłości dzieci/ nastolatków; wad kręgosłupa) elementu mobilności aktywnej - edukowanie, że sposób przemieszczania się ma wpływ na zdrowie, jak i na klimat (obecnie w kampaniach nt. problemów zdrowotnych mówi się o aktywności fizycznej, ale nie uwzględnia się aktywnych sposobów przemieszczania się);
22. Bilety na duże wydarzenia miejskie lub takie jak np. teatr, koncert czy biegi jako bilety na komunikację w dniu takiego wydarzenia;
23. Zwiększenie wsparcia finansowego na montaż paneli fotowoltaicznych;
24. Budowa mieszkań komunalnych w centralnych dzielnicach - przeznaczanie miejskich terenów na zabudowę mieszkalną, będącą w gestii Urzędu Miasta jako przeciwdziałanie rozlewaniu się miasta i wyludnianiu się centrum (teren przy ul. Folwarcznej, Mickiewicza);
25. Zwiększenie liczby czujników jakości powietrza oraz montaż oczyszczaczy powietrza w budynkach użyteczności publicznej (zwłaszcza w żłobkach, przedszkolach i szkołach), gdzie jakość powietrza nie jest dobra.

POMYSŁY:

Pomysły projektów, które mogą wdrażać różne jednostki i instytucje, w tym Urząd Miasta (ułożone wg stopnia ważności przez uczestników – od najbardziej priorytetowego do wdrożenia do najmniej istotnego):

1. Zmiana statusu infrastruktury rowerowej do infrastruktury krytycznej;
2. Edukacja budowlana - budynki inteligentne: edukacja i system zachęt oraz nakazów do budowy energooszczędnych i inteligentnych budynków oraz przystosowywania już istniejących (np. przy negocjacji umów z deweloperami);
3. Kontrole spalania w domach jednorodzinnych;
4. Kampania społeczna dotycząca zmian nawyków wśród mieszkańców - MNIEJ podróży, MNIEJ energii;
5. System zachęt do wyrejestrowania samochodu;
6. Wdrażanie wątków proekologicznych w działaniach organizacji np. w placówkach edukacyjnych, organizacjach pozarządowych czy firmach:
 - wspólne tematyczne gry miejskie/spacery,
 - projekty promocyjne wykonywane przez studentów kół naukowych, powołanie koła naukowego "międzykierunkowego i zielone miasto" wspierającego miasto w zamawianych lub oddolnie inicjowanych projektach,
 - organizowanie wykładów "okolicznościowych" w ramach programów studiów, ale także dla uniwersytetu trzeciego wieku, młodzieży ze szkół oraz wykładów otwartych dla mieszkańców,
 - uruchomienie "zielonych" kursów i szkoleń,
 - uruchomienie punktu doradztwa w zakresie oszczędności energii (ogrzewanie, fotowoltaika itp.) na wzór prowadzonej w uczelni poradni porad prawnych, która świetnie działa i udziela darmowych, fachowych porad prawnych,
 - skierowanie do miasta (urzędu) oferty współpracy ze specjalistami z różnych dyscyplin naukowych w celu włączenia ich do projektów prowadzonych przez miasto (prawo w tym prawo ochrony środowiska, logistyka, marketing w tym marketing instytucji publicznych, ekonomia w tym ekonomika transportu, itp.),
 - zapisanie "myślenia i działania" ekologicznego w deklaracjach Społecznej Odpowiedzialności uczelni, instytucji, firmy.
7. Wspólna akcja - MNIEJ w instytucjach publicznych i innych. Szereg działań wdrażanych w instytucjach publicznych jako dobry przykład;
8. Stworzenie wytycznych oraz ogłoszenie konkursów i wsparcia dla placówek publicznych (przedszkola, szkoły itp.), wskazujących, żeby jadłospisy zakładały stopniową redukcję produktów mięsnych, używanie produktów lokalnych (np. gruszki zamiast bananów) czy wyeliminowanie plastiku;
9. Edukacja rowerowa;
10. Edukacja energooszczędności mieszkańców w budynkach wielorodzinnych. Edukacja użytkowników budynków wielorodzinnych. Głównie dotyczy budynków użytkowanych przez wiele osób, gdzie trudno jest oszacować zużycie energii konkretnego lokalu;
11. Kampania na ten temat tekstyliów i jak wygląda ich produkcja (śląd węglowy) - mądre podejście do drugiego życia odzieży;

SZCZEGÓŁOWE OPISANIE PROJEKTÓW:

POMYSŁ NR 1

ZMIANA STATUSU INFRASTRUKTURY ROWEROWEJ DO INFRASTRUKTURY KRYTYCZNEJ

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Ograniczenie emisji CO2 z transportu indywidualnego i zbiorowego poprzez poprawę standardu technicznego infrastruktury rowerowej
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	Wszyscy mieszkańcy. Wybrane grupy docelowe. Dotarcie poprzez: Edukację – podnoszenie świadomości. Indywidualny marketing
OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?	Realizacja pomysłu ma zapewnić poprawę infrastruktury rowerowej, tak aby się stała realną alternatywą dla przemieszczenia się mieszkańców. Elementy do wdrożenia w ramach realizacji celu to: • Ponowny audyt polityki rowerowej,• Realizacja ustaleń z poprzedniego audytu / SUMP-u,• Reorganizacja ulic na rzecz poprawy jakości infrastruktury rowerowej,• Tworzenie krótszych tras rowerowych i wydłużanie tras samochodowych,• Działania zmierzające do uspokojenia ruchu w mieście,• Stopniowa likwidacja miejsc parkingowych na chodnikach,• Prowadzenie spotkań np. w formie „okrągłego stołu” interesariuszy rozbudowy infrastruktury rowerowej.
REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	Wydział Inwestycji Prezydent Miasta. Pełnomocnik ds. komunikacji rowerowej Zarząd Dróg i Zieleni Laboratorium Innowacji Społecznych
REALIZATOR DODATKOWY Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.	Lokalne stowarzyszenia, np. PUMA, Stowarzyszenie Rowerowa Gdynia. Rola: monitoring działań, opiniowanie projektów, udział i wsparcie w przeprowadzeniu ew. spotkań czy konsultacji
FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?	Wpływy ze strefy płatnego parkowania. Budżet miasta. Środki unijne. Fundusze norweskie / szwajcarskie

POMYSŁ NR 2

GDYŃSKI TRENDBOOK – ciąg kampanii społecznych dotyczących zmian nawyków wśród mieszkańców

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Zwiększenie świadomości mieszkańców co do wybranego aspektu klimatyczno-środowiskowego Wyrobienie trwałego nawyku z nim związanego u mieszkańców poprzez skumulowaną, dużą kampanię informacyjno-edukacyjną.

ODBIORCY

Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?

Mieszkańcy Gdyni - ogół społeczności, choć poszczególne kampanie mogą być celowane w węższe grupy obywateli

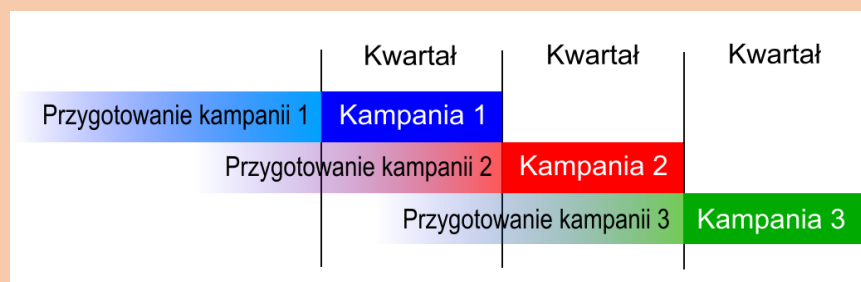
OPIS PROPOZYCJI

Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?

Utworzenie skoordynowanych zmasowanych kampanii społecznych które będą realizowane w całym mieście w jednym czasie na jeden temat przez wiele instytucji.

Tematy zmieniają się co kwartał (porę roku). Np.:

- wiosna oszczędności energii elektrycznej
- lato mniejszej ilości samochodów
- jak nie marnować ciepła
- ograniczenie marnowania żywności
- mniej konsumpcji,
- „zrównoważony turysta” w mieście – wspólna akcja branży: hotele, restauracje, apartamenty, atrakcje, transport miejski i metropolitarny
- jakość życia po gdyńsku: świadomie, oszczędnie, zrównoważenie,
- gospodarka cyrkularna – promocja nauka napraw, trend,
- świadome wybory i zakupy ; produkty lokalne, ile CO2, opakowania, opakowania nadmiarowe, plastik bez możliwości recyklingu,
- odpady komunalne: trendy, segregacja, utylizacja, recykling
- zero waste - wymiany sąsiedzkie i naprawianie sprzętu itp.

Rodzaje działań:

- Edukacja, w tym edukacja nieformalna
- Marchewka - Promocja i zachęty do odpowiednich zachowań
- Kij - (kontrowersyjne!) Uczynienie zachowań niezgodnych z celem kwartału niekomfortowych/drogich np. lato mniejszej ilości samochodów - parkingi w Gdyni stają się na kwartał sporo droższe

Podstawą projektu jest stworzenie ramy koordynującej działania wielu jednostek. W założeniu: jeśli przez kwartał jestem bombardowany informacjami, marchewkami i kijami na temat X, to zmieniam swoje zachowanie. Kwartał powinien wystarczyć aby ta zmiana pozostała na trwałe przynajmniej w jakimś stopniu u części odbiorców.

REALIZATOR GŁÓWNY
Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?

Laboratorium Innowacji Społecznych jako koordynator
Działania mają być koordynowane TYLKO tematycznie - konkretne działania każdy podmiot realizuje na swój sposób i swoimi kanałami
KLUCZOWE jest znalezienie wspólnych INTERESÓW wśród uczestników oraz realizatorów - to jest najważniejsze zadanie koordynatora
Np. "w kampanii zero waste - wymiany sąsiedzkie i naprawianie sprzętu"
naturalnymi partnerami którzy widzą w niej swój interes są:
- punkty serwisowe/ punkty napraw
- fab laby z nauczaniem naprawy
- IKEA z programem wymiany mebli
- strony typu vinted.pl

	Znalezienie i zaangażowanie tych partnerów, nadanie ramy działania oraz ewentualnie dystrybucja finansów to właśnie zadanie koordynatora
REALIZATORZY DODATKOWI Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.	- Urząd miasta - jednostki miejskie - przedsiębiorstwa (wybrane do danej kampanii/kwartatu) - szkoły - Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli - NGOs - Centrum nauki Experiment - Biblioteka publiczna - Muzea - Konsulat Kultury
FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?	Źródła poza Urzędem Miasta: - WFOŚ - partnerzy kampanii Zakładamy, że wiele z tych kampanii będzie stosunkowo nisko kosztowe (poza kosztami osobowymi partnerów) lub będą finansowane przez partnerów (gdyż są zgodne z interesem danego partnera). Jednocześnie pewne działania tak koordynatora, jak i partnerów będą wiążące się z wydatkami zewnętrznymi. Część środków można pozyskać od partnerów (np. dużych firm) w ramach sponsoringu. Natomiast bardzo ważne jest stworzenie sprawnego, odbiurokratyzowanego systemu dystrybucji środków do mniejszych partnerów. To szczególnie istotne, jako że kampanie będą trwały tylko kwartał.

POMYSŁ NR 3

SYSTEM ZACHĘT DO WYREJESTROWANIA SAMOCHODU

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Ograniczenie emisji CO2 z transportu samochodowego poprzez ograniczenie liczby zarejestrowanych aut.
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	Mieszkańcy posiadający samochód w gospodarstwie domowym dłużej niż pół roku. Pośrednio skorzystają wszyscy kierowcy poprzez zmniejszenie zatłoczenia na drogach oraz wszyscy mieszkańcy poprzez poprawę jakości powietrza Reklamy na tylnych burtach komunikacji zbiorowej / billboardy przy skrzyżowaniach/ na dystrybutorach benzyny na stacjach benzynowych / banery nad najbardziej zakorkowanymi częściami głównych arterii – Morskiej, Wielkopolskiej, Chwarznieńskiej itd.
REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	Wydział Spraw Obywatelskich. Zarząd Komunikacji Miejskiej. Wydział Komunikacji Społecznej i Informacji
FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Budżet Miasta. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wpływy ze strefy płatnego parkowania. Fundusze Norweskie Wpływy ze sprzedaży samych biletów okresowych - 50% ze 100zł to o 50zł więcej niż 100% z 0.

PROCEDURA KONTROLI KOTŁOWNI

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Potrzeba obniżenia emisji pyłów z domowych kominów
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	Skorzystają mieszkańcy zmuszeni wdychać trujące dymy z okolicznych domów, ale również mieszkańcy, których domy emitują najwięcej szkodliwych związków. Kontakt z odbiorcami poprzez Straż Miejską kontrolującą paleniska. Wielu mieszkańców nie jest świadoma zagrożenia, a kontrola SM stwierdzająca brak podstaw do mandatu tylko utwierdza Ich w przekonaniu, że nawet gęsty dym z komina, ale nadal z legalnych paliw nie jest szkodliwy.
OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?	Pomysł polega na zwiększeniu zakresu kontroli, które od wielu lat prowadzi Straż Miejska. Należy stworzyć procedurę kontroli kotłowni Pierwszy etap kontroli bez zmian. Sprawdzenie legalności paliw. W przypadku stwierdzenia opatu bez zastrzeżeń, strażnik prosi o zaświadczenie potwierdzające obowiązkową doroczną kontrolę kominiarską. Czysty i sprawny technicznie komin jest jednym z ważniejszych elementów wpływających na prawidłowe, więc tym samym czyste spalanie. Jeśli SM nie ma prawa na wystawienie mandatu, to poucza o takiej potrzebie i ewentualnych skutkach prawnych braku takiej kontroli (np. brak wypłaty odszkodowania za pożar w domu) W czasie kontroli Strażnik przedstawia tabelkę z przykładowymi domem o zbliżonej powierzchni (większość domów ma pomieszczenia o wysokości około 2,5, więc kubaturę powinno się przeliczyć z takiej wysokości. Przykładowe powierzchnie to 80, 120, 150m²) i poziomem termoizolacji do kontrolowanego ogrzewanego z różnych paliw (drewno suche/mokre, węgiel, pellet, gaz, prąd, pompa ciepła). Będą to bardzo ogólne dane mające tylko wzbudzić chęć zmiany sposobu ogrzewania. Dane mają przedstawiać koszty ogrzewania dla różnych źródeł. Powinniśmy brać pod uwagę względy środowiskowe/klimatyczne, ale do większości osób bardziej przemawiają koszty. W celu natychmiastowego zmniejszenia emisji strażnik informuje o prawidłowej technice palenia (projekt K.O.Z.A) Po bardziej szczegółowe dane odsyła do Referatu ds. Energetyki, którego pracownicy są przeszkoleni do doradztwa energetycznego. W związku z wprowadzoną przez sejmik województwa Pomorskiego uchwałą antysmogową strażnik sprawdza tabliczkę znamionową użytkowanego kotła i informuje o ewentualnej konieczności jego wymiany w odpowiednim z zapisami uchwały terminem. Warto przygotować naklejki z datami okresów przejściowych, które nakleja się na urządzenie wymagające wymiany. Będzie przypominało o konieczności wymiany zanim zostanie przekroczony termin, po którym użytkowane urządzenie przestanie być legalne. Na koniec kontroli strażnik informuje o szkodliwości zdrowotnej zanieczyszczenia powietrza wręczając ulotkę, przygotowaną na potrzeby miasta, z bardziej szczegółowymi informacjami. (Jest bardzo dużo „gotowców”, ale na potrzeby miasta zapewne będzie potrzeba stworzenia własnej, by nie naruszać praw autorskich. Poniżej przykład: https://www.facebook.com/wigierski.parknarodowy/posts/311874861147405)

	Wskazane punkty kontroli zapewne wydłużą kontrolę, ale powinny sprawić, że będą bardziej skuteczne i w efekcie w perspektywie czasu będzie ich mniej. Bardzo ważnym aspektem jest uświadomienie kontrolowanym mieszkańcom negatywnego wpływu na zdrowie mieszkańców i wpływu na środowisko gęstego zadymienia nawet jeśli nie ma podstaw do wystawienia mandatu.
REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	Straż Miejska – przeprowadzenie kontroli zgodnymi z założeniami Samodzielny Referat ds. Energetyki – przygotowanie materiałów dla Straży Miejskiej, oraz przyjęcie ewentualnej zwiększonej ilości petentów zainteresowanych doradztwem energetycznym
FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?	W ramach bieżącej działalności realizatorów. Przy dobrym odbiorze pomysłów przez mieszkańców, szczególnie jeśli ostatecznie w związku z tym zwiększy się ilość chętnych na dofinansowania w celu wymiany źródeł ciepła warto zwrócić się do Rady Miasta w celu zwiększenia finansowania wskazanych realizatorów.

2. GRUPA TEMATYCZNA

Zieleń w mieście – jak zazielenić miasto?

REKOMENDACJE

Rekomendowane działania dla Urzędu Miasta (**ułożone wg stopnia ważności przez uczestników – od najważniejszego wątku do najmniej istotnego**):

1. Przeznaczanie 5% rocznych wydatków gminnych, jeden raz w danej kadencji władz, na wykup przez gminę gruntów leżących w granicach administracyjnych miasta, które następnie dedykowane będą wyłącznie zagospodarowaniu zieleni;
2. Wprowadzenie całkowitego zakazu wycinania dużych dojrzałych drzew; każda inwestycja - zarówno realizowana przez gminę, jak i przez prywatnych inwestorów - powinna być planowana w taki sposób, aby to inwestycja nie kolidowała z istniejącymi drzewami (zamiast podejścia, że to drzewo koliduje z nową inwestycją);
3. Wprowadzenie zakazu sprzedaży działek gminnych, które są porośnięte drzewami – jako zasada, od której odstępnie wymaga „mocnego” uzasadnienia podanego do publicznej wiadomości;
4. Gromadzenie i publikowanie danych na temat ilości drzew rosnących na terenie gminy, ilości drzew usuniętych, ilości krzewów, powierzchni terenów zielonych, w tym łąk i parków (dane dot. każdego roku);
5. Prowadzenie edukacji w zakresie wyrzucania odpadów bio, gdyż w tym zakresie jest dużo do zrobienia (nie należy używać plastikowych toreb, ewentualnie dopuszczalne są torebki papierowe, z szarego papieru) – czyste odpady bio przekładają się na kompost dobrej jakości, który może być używany również pod rośliny jadalne;
6. Kampania edukacyjna dotycząca **szanowania** obecnie istniejącej zieleni;
7. Szeroko zakrojona kampania informacyjna na temat 17 celów Zrównoważonego Rozwoju wynikających z przyjętej w 2015 roku przez wszystkie państwa ONZ strategii „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” – informowanie o tym przy każdej okazji;

8. Stworzenie wytycznych i przewodnika (co i gdzie krok po kroku) oraz systemu zachęt dla inwestorów w zakresie tworzenia zielonych dachów na istniejących budynkach (szczególnie ważne są tu kwestie techniczne i prawne);
9. Stworzenie zespołu ds. adaptacji do zmian klimatu w skali całego miasta – również **z udziałem mieszkańców** – dedykowanego **wyłącznie** tematyce związanej ze zmianami klimatu i adaptacją do obserwowanych i prognozowanych zmian;
10. Wprowadzenie/podtrzymanie/przestrzeganie zakazu koszenia trawników w czasie suszy oraz wprowadzenie zakazu używania dmuchaw do liści;
11. Odejście od widocznej w mieście tendencji „pod kreskę” w aspekcie zazieleniania; część zieleni niech będzie projektowana tak, aby była po prostu piękna, ale jednocześnie niech część zieleni będzie „dzika”, gęsta - to dom dla drobnych zwierząt; konieczna jest edukacja w tym zakresie – aby mieszkańcy ze zrozumieniem przyjmowali tę drugą formę zieleni;
12. Planowanie nowych inwestycji oraz wprowadzanie zmian tam, gdzie to możliwe, aby wzdłuż ciągów pieszo-jednych była zieleń, tj. pasy zieleni oddzielające chodniki od dróg dla rowerów, krzewy i drzewa separujące ulice od chodników;
13. Zdecydowane zwiększenie ilości informacji i komunikatów na temat: zmian klimatu, koniecznych i możliwych działań z tym związanych, inicjatywach i działaniach podejmowanych przez Urząd Miasta, wszystkie jednostki miejskie (np. kluby seniora, szkoły, jednostki budżetowe gminy) oraz przez mieszkańców – stworzenie jednej platformy informacyjnej dedykowanej informowaniu, przekazywaniu wiedzy i wskazywaniu dobrych praktyk – aby szukający wiedzy i inspiracji mieli jedno źródło informacji;
14. Zwiększenie środków i/lub ilości konkursów (edukacyjnych lub wdrożeniowych) organizowanych przez Wydział Środowiska w zakresie adaptacji do zmian klimatu;
15. Więcej parków kieszonkowych realizowanych na terenie gminnym;
16. Oferowanie wsparcia (wiedza) ze strony Wydziału Ogrodnika Miasta w zakresie permakultury i kompostowania – poradnik dostępny na stronie www, przykłady, etc.;
17. Rezygnacja z zieleni, zwłaszcza drzew, w donicach; w szczególności usunięcie donic z drzewami, które są na Molo Południowym, a jeśli jest to forma tymczasowa (podobno tak jest) - to potrzebna jest wyraźna informacja o tym; niemniej ta koncepcja jest droga w utrzymaniu i chociażby z tego względu należy z niej zrezygnować.

POMYSŁY

Pomysły projektów, które mogą wdrażać różne jednostki i instytucje, w tym Urząd Miasta (ułożone wg stopnia ważności przez uczestników – od najbardziej priorytetowego do wdrożenia do najmniej istotnego):

1. Tworzenie zielników (przy szkołach) i małych ogródków sąsiedzkich; **OPIS W FISZCE**
2. Zakładanie i prowadzenie ogrodów społecznych (też jako rozwiązanie systemowe – pomoc ze strony UM);
3. Zielone dachy wiat parkingów rowerowych;
4. Sponsorzy / opiekunowie drzew – promocja pomysłu i system zachęt dla mieszkańców, aby wybrali sobie drzewo i opiekowali się nim;
5. Kompost z EKO Doliny za „złotówkę” dla mieszkańców (ta ziemia wykorzystywana jest przez firmy głównie i „zalega” w EKO Dolinie);

6. Wymiana podłoża na miejscach postojowych dla samochodów – hydroprzepuszczalna zamiast nieprzepuszczalnej, płaskie pieńki drzew (naturalny element) zamiast meby i ekokraty (tj. zamiast betonu i tworzyw sztucznych);
7. Tworzenie łąk w mieście;
8. Sąsiedzkie akcje zagospodarowywania trawników/terenów zielonych przy blokach: bardzo często teren zielony przy/wokół bloku, w którym jest wspólnota mieszkaniowa, należy do gminy; mieszkańcy pozyskują krzewy z Wydziału Ogrodnika Miasta, samodzielnie zagospodarowują dany teren przy swoim bloku (robią nasadzenia), a miasto dba o te nasadzenia;
9. Ogrodnictwo miejskie - sadzenie drzew jadalnych / owocowych w mieście, zakładanie ogrodów na dachach;
10. Tworzenie zielonych ścian i dachów, w tym zielonych dachów rekreacyjnych na budynkach użyteczności publicznej, lub "wiszących ogrodów", etc.;
11. Szkoła jako miejsce edukacji w zakresie zmian postaw na proekologiczne – w szczególności szeroki dostęp wiedzy eksperckiej w szkołach i dla szkół;
12. Uwalniamy drzewa – usuwanie części chodnika lub innej powierzchni nieprzepuszczalnej wokół pnia drzewa i w to miejsce tworzenie powierzchni hydroprzepuszczalnej, która może zostać zaaranżowana np. niską zielenią;
13. Publiczna leśna szkoła podstawowa;
14. Kampania edukacyjna w temacie „zielona partyzantka miejska czy wandalizm?”;
15. Choinki na święta Bożego Narodzenia: akcja „sadź, nie ścinaj” oraz zbiórka choinek, które są w donicach, po świętach i posadzenie ich w gruncie, aby dalej rosły;
16. Stworzenie arboretum przy ul. Folwarcznej w Orłowie;
17. Zielone stacje roweru publicznego - drzewa i krzewy w otoczeniu każdej stacji;

SZCZEGÓŁOWE OPISANIE PROJEKTÓW:

POMYSŁ NR 1

ZIELONE ŚCIANY I DACHY	
CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Zazielenianie miasta w każdej możliwej postaci. Zwiększenie powierzchni zielonych w mieście – efekt: oczyszczanie powietrza, obniżenie temperatury. Estetyzacja. Działanie terapeutyczne – patrzenie na zielone, na naturę, i bycie otoczonym przez żywą zielenie pozytywnie wpływa na psychikę człowieka. Termoizolacja budynków. Środowisko dla owadów. Pojawiają się ptaki w mieście.
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak	Wszyscy mieszkańcy miasta. Podmioty zarządzające budynkami. Inwestorzy. Zwierzęta, owady -> bioróżnorodność.

dotrzeć do wskazanych odbiorców?

Klimat.

Ratusz, strony internetowe – informacja, że można coś takiego zrobić i w jaki sposób, inspiracja - zdjęcia przykładowych realizacji, najlepiej z Gdyni – konkretne miejsca, które można zobaczyć, np.: <https://www.gdynia.pl/mieszkaniec/aktualnosci-2,3664/mala-retencja-to-wielka-sprawa,552788>

Należy szeroko informować o możliwościach i dobroczynnych skutkach zakładania zielonych dachów i ścian. Wiedzę i edukację oraz materiały informacyjne powinien przekazywać Wydział Ogrodnika Miasta. Konieczne jest poszerzanie wiedzy w tym zakresie, żeby nie było niepotrzebnych obaw. Wystawa (przykłady realizacji, informacje praktyczne, korzyści), np. na Skwerze Kościuszki, na GDD, na Dary Ziemi, oraz w centrach handlowych (Riviera, Klif) czy w holu głównym UMG.

Pomysł polega na zazielenianiu dachów i ścian możliwe jak największej ilości obiektów (budynków i innych obiektów, jak np. wiaty, pergole, słupy, również ogrodzenia, etc.) poprzez wprowadzenie odpowiednich konstrukcji na ścianach, elewacjach i stosowne wyposażenie dachów – w celu nasadzenia odpowiednio dobranych roślin do warunków danego obiektu. Z doświadczenia Wydziału Ogrodnika Miasta, które należy wziąć pod uwagę, wynika, że zazielenianie ścian w naszym mieście powinno opierać się na sadzeniu pnączy w gruncie i prowadzeniu ich na stelażach; pnącza są w stanie przeżyć zimy w naszym klimacie, a i ich pielęgnacja nie generuje nadmiernych kosztów; wielogatunkowe ściany z ziemią i systemem nawadniającym są drogie przy zakładaniu, a pielęgnacja bardzo kosztowna.

Wiemy, że zielone ściany z pnączy na stelażach miasto zastosowało przy budynkach powstającej infrastruktury ładowania elektrycznego transportu zbiorowego.

Od sierpnia 2019 roku obowiązuje w mieście zalecenie stosowania zielonych dachów na budynkach komunalnych (jednak bez sprecyzowania, czy te dachy są dostępne dla mieszkańców, czy nie; nie w każdym przypadku jest to możliwe).

W Gdyni działa też Zespół ds. zielonych dachów, a strategia zielonych dachów jest na finiszu ukończenia:

<https://bip.um.gdynia.pl/organy-doradcze,1757/zespol-do-przygotowania-strategii-rozwoju-zielonych-dachow-w-gdyni,536528>

<http://www.strategiezielonychdachow.eu/pl/o-projekcie>

Koszty utworzenia i utrzymania założenia zielonych dachów są na ten moment jeszcze dość spore – przy czym dużo zależy tu od koncepcji zagospodarowania dachu, ale poszerzanie się rynku sprawi, że będą one małe. Możliwy jest podział dachów na kategorie, np.: botaniczne, rekreacyjne, uprawy - farma na dachu, dachy z instalacją fotowoltaiczną (tak jak to ma miejsce w Holandii).

Przykłady (niewyczerpujący katalog):

1. duże obiekty typu centra handlowe; wiemy, że to rozwiązanie jest na etapie wprowadzania w mieście – w obecnie powstających MPZP stosuje się zapisy dotyczące zwiększania powierzchni biologicznie czynnej poprzez np. zakładanie zielonych dachów czy wprowadzanie na ściany pnączy (prowadzonych na stelażach).

2. parkingi – dachy porośnięte mchem; wiemy, że tego typu rozwiązania (niekoniecznie dachy porośnięte mchem) są stosowane w mieście, m.in. Szkoła Filmowa/GCF ma zielony dach, a w ramach realizacji projektu Parku Centralnego etap III na dachu miejskiego ogólnodostępnego parkingu zostanie założony cały skwer z drzewami, krzewami i bylinami.

3. słupy latarni ulicznych – obsadzanie ich winobluszczem; to rozwiązanie jest już stosowane w mieście - w miejscach gdzie nie można posadzić drzew,

OPIS PROPOZYCJI
Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jak są jego etapy krok po kroku?

m.in. przy ul. Wielkopolskiej pnąciami (winobluszczem) zostały obsadzone słupy latarni oraz słupy trakcyjne; wiemy, że to rozwiązanie ma pewne niedogodności wynikające z konieczności systematycznego przycinania roślin, żeby nie zasłaniały światła albo, w przypadku słupów trakcyjnych, nie porastały poziomych ich elementów, a przycinania może dokonywać jedynie wysoce specjalistyczna firma (prace na wysokościach i w bezpośrednim sąsiedztwie przewodów elektrycznych). Niemniej jest to możliwe.

4. ogrodzenia posesji porośnięte roślinami pnącymi się; na zastosowanie pnączy na ogrodzeniach posesji prywatnych muszą się zdecydować ich właściciele; ogrodzenia na działkach miejskich (np. ogrodzenia szkół) mogłyby być zazieleniane w ramach ich remontów lub w ramach akcji społecznej.

5. zielone wiaty śmietnikowe; rozwiązanie do realizacji w gestii SM i WM; jest stosowane przy zabudowaniach komunalnych w niektórych lokalizacjach (np. przy ul. Zamenhofa zastosowano tego typu wiaty).

6. zielone wiaty przystanków komunikacji miejskiej; wiemy, że rozwiązanie zostało zaprojektowane przy kilku inwestycjach, a proces będzie kontynuowany.

Realizacja pomysłu wygląda inaczej w przypadku nowobudowanych obiektów, i inaczej w przypadku istniejących już obiektów. Podstawą wprowadzenia zieleni na dany obiekt jest PROJEKT, uwzględniający m.in. parametry obiektu i materiał, z którego jest wykonany, położenie obiektu i jego funkcje i stosowanie do tego – konstrukcję pod rośliny i rodzaj zazielenienia oraz sposób pielęgnacji i podlewania.

Następnie – realizacja projektu: albo budowlanego zakładającego, że nowobudowany budynek będzie mieć zielone powierzchnie (ściany i/lub dachy), lub projektu dot. zazielenienia istniejącego budynku. Po realizacji: faza utrzymania i pielęgnacji zieleni.

W przypadku istniejących budynków każdy budynek należy rozpatrywać indywidualnie, dokładnie weryfikując stan faktyczny związany z danym obiektem. Konieczna byłaby w tym przypadku weryfikacja pod kątem prawnym.

W przypadku nowych budynków użyteczności publicznej realizowanych przez miasto lub generalnych remontów istniejących obiektów – dobrze widziane byłyby zielone dachy rekreacyjne, dostępne dla mieszkańców.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że to rozwiązanie wiąże się z dodatkowymi zadaniami i z zaangażowaniem znacznie większych funduszy, m.in.: zaprojektowaniem fundamentów i stropów obliczonych na dużo większe obciążenia (inaczej rozkłada się ciężar samochodów na dachowych parkingach, a inaczej działa stały nacisk ziemi podłoża, do tego nasączonego wodą), zaprojektowaniem dodatkowo całej infrastruktury parkowej, zaprojektowanie całości wg standardów dostępności, zapewnieniem bezpieczeństwa beneficjentom, itd.

Podsumowując, jest już kilka przykładów realizacji tego pomysłu w mieście, ale nadal mało. Potrzeba więcej.

REALIZATOR GŁÓWNY
Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?

Inwestor, deweloperzy.
Zarządcy i właściciele budynków.
Miasto w zakresie posiadanych przez miasto obiektów.
ENERGA.

REALIZATORZY DODATKOWI
Kto powinien być włączony w realizację?
Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.

Mieszkańcy, sponsorzy.
UM jako ciało doradcze – źródło specjalistycznej wiedzy dostępnej dla zainteresowanych -> specjaliści z UM (ogrodnik, plastyk, inżynierowie) opracowanie manuala, jak zrobić zielony dach/ścianę, w którym poruszone zostaną sprawy prawne, techniczne, ogrodnicze, proceduralne, itp., i zawarte będą wskazówki w zakresie doboru roślin do danego typu

ściany/dachu i pielęgnacji danej powierzchni zań w tym zakresie; propozycje tańszych i droższych rozwiązań.

W związku z tym, że w obecnie powstających MPZP stosuje się zapisy dotyczące zwiększania powierzchni biologicznie czynnej poprzez np. zakładanie zielonych dachów czy wprowadzanie na ściany pnączy, uważamy, że celowe byłoby zatrudnienie w Wydziale Ogrodnika Miasta osoby, która będzie oddelegowana do zadań edukacyjnych, promocyjnych oraz koncepcyjnych w tym zakresie. Oczywiście wyłączając tematykę architektoniczną i konstrukcyjną, która jest w gestii innych wydziałów.

W opinii Wydziału Ogrodnika Miasta przewodnik, jak zrobić zieloną ścianę może dotyczyć jedynie zakładania pergoli porośniętej pnączami posadzonymi w gruncie. Zatem – wnioskujemy o przygotowanie takiego przewodnika.

W zakresie pielęgnacji – podmioty, do których należą obiekty: SM, WM, miasto, osoby fizyczne w przypadku budownictwa jednorodzinne.

POMYSŁ NR 2

UWALNIAMY DRZEWA

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Stworzenie odpowiednich warunków dla drzew, aby rosły zdrowo i rozwijały się. Zapobiega podtopieniom – retencja wody. Obniżenie temperatury – lokalnie. Poprawa estetyki otoczenia. Stworzenie środowiska dla drobnych zwierząt.
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	Drzewa i ludzie! Zwierzęta i klimat. Starsi mieszkańcy. Można zorganizować konkurs pt. "Zamień beton na ..." (na przykładzie konkursu na najładniejszy balkon lub ogródek), ogłaszany przez zarządcę/właściciela terenu; nagroda - zmniejszone opłaty administracyjne, które są w gestii miasta?
OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?	Istniejące drzewa: zlikwidowanie betonu wokół drzew, usunięcie lub wycięcie tego, co jest; ważne jest t takim przypadku: zabezpieczenie „uwolnionego” drzewa przed autami, oraz umocnienie pozostałej powierzchni nieprzepuszczalnej przed osuwaniem się – ta powierzchnia powinna być równo z gruntem (wokół pnia), aby zapewniony był spływ wody; ewentualnie zastosowanie obręczy do chodnika - w zależności od nawierzchni i podłoża. W przypadku nowych nasadzeń już jest zasadą, że zostają zabezpieczone przynajmniej minimalne prawidłowe wymiary mis (tj. powierzchni zielonych), czyli 1,5 m x 1,5 m; w miejscach gdzie jest to możliwe między drzewami stosuje się misy połączone (podłużne); innym rozwiązaniem stosowanym w mieście jest położenie wokół drzewa powierzchni wodoprzepuszczalnych (można je ułożyć blisko pnia nie szkodząc drzewu). Uwolnioną powierzchnię wokół pnia drzewa wzbogacić o ziemię i nasadzić roślinność, ewentualnie wysypać żwirem lub kamykami - w zależności od wielkości uwolnionej opaski wokół pnia drzewa i lokalizacji drzewa. Zdajemy sobie sprawę z tego, że w wielu przypadkach drzew przyulicznych parametry ulicy i konieczność zachowania ustawowych odległości od różnych obiektów infrastruktury naziemnej i podziemnej oraz inne przepisy nie pozwalają na stworzenie szerokich opasek wokół pnia (np. odpowiadających średnicy korony drzewa), niemniej obecnie są nowoczesne rozwiązania, które pozwalają na uwolnienie drzewa od betonu (jak np. wspomniane wcześniej nawierzchnie wodoprzepuszczalne).

REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	Zarządca lub właściciel terenu.
REALIZATORZY DODATKOWI Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.	Mieszkańcy – mogą zgłaszać taką potrzebę, wskazywać konkretne drzewa, wnioskować, a w czynie społecznym zrywać beton, oraz mogą proponować, co by chcieli mieć wokół drzew. Przy czym istnieje ryzyko – gdyż nie zawsze propozycje mieszkańców są uzasadnione lub możliwe do realizacji, co wynika z braku wiedzy merytorycznej dotyczącej roślin oraz funkcjonowania miasta. Konieczna lub zalecana jest konsultacja tego typu działań z fachowcem lub z Wydziałem Ogrodnika Miasta. W przypadku terenów należących do miasta wybór stosowanych roślin leży wyłącznie w kompetencjach Wydziału Ogrodnika Miasta. Duże sklepy, centra handlowe, duże firmy. Szkoły – w tym przypadku duże znaczenie ma walor edukacyjny. Wydział Ogrodnika Miasta jako wsparcie merytoryczne.
FINANSOWANIE Skąd środki?	Właściciele i zarządcy terenu, RD, NGO, WFOŚiGW, Środki unijne, Sponsorzy drzew (małe subtelnne tabliczki), Sieci sklepów typu Lidl, Kaufland, Zbiórka publiczna – branżowa, CSR firmowy, Wolontariat

POMYSŁ NR 3

ZIELNIKI PRZY SZKOŁACH I MAŁE OGRÓDKI SĄSIEDZKIE

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Edukacja przez doświadczenie, tworzenie wspólnoty lokalnej (mieszkańcy, dzieci, rodzice) wokół zielnika/ogródka, integracja. Edukacja w zakresie podstaw ogrodnictwa. Możliwość skorzystania z tego, co zostanie wyhodowane. Szkoła jako lokalny ośrodek integracji i edukacji, nauka przedsiębiorczości/szkolny budżet obywatelski, korzyści kulinarne. Tworzenie społeczności wokół tego – wokół zielnika, ogródka – wspólne pielęgnowanie, dbanie, jedzenie. Funkcja terapeutyczne, co jest ważne w dobie (post)pandemicznej. Przy okazji wzrośnie zainteresowanie kompostowaniem, co przełoży się na praktyczne wykorzystywanie odpadów bio oraz na prawidłową zbiórkę tych odpadów (bez plastikowych torebek) w celu uzyskania dobrej jakości kompostu.
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	Wszyscy realizatorzy (główny i dodatkowi). Dzieci. Korzyści dla klimatu – a więc korzyści dla wszystkich mieszkańców. Jak dotrzeć: - na zebraniach szkolnych, zebraniach WM. - na imprezie Dary Ziemi. Możliwe konkursy na największy okaz, na największe zbiory, na najlepszą sałatkę ze zbiorów, etc.
OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?	Gotowość do realizacji pomysłu u przynajmniej jednej osoby/grupy osób – inicjator, lider. Pozyskanie i włączenie lokalnej społeczności w tworzenie zielnika / ogródka. Wybór miejsca. Określenie charakteru zielnika/ogródka. Wybór roślin. Stworzenie rabat. Nasadzenia. Pielęgnacja. Zrobienie kompostownika. Powyższe etapy wspólnie ze społecznością. Wokół istniejącego zielnika/ogródka można organizować spotkania, warsztaty, kursy, itp., akcje typu wymianka rzeczy czy przepisów. Konieczne jest wskazanie lidera, opiekuna danego zielnika/ogródka. Stworzenie regulaminu/opracowanie zasad funkcjonowania zielnika/ogrodu.

REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	Kierownictwo szkoły. Organ zarządzający WM lub liderzy WM + zgoda miasta – wyłącznie w przypadku, gdy własność budynku jest po obrysie budynku, a teren zielony przy/wokół budynku należy do gminy. Zgodnie z informacją z Wydz. Środowiska - w takim przypadku wspólnota powinna pozyskać ten grunt od miasta na stawkach podobnych jak na cele osłon śmietnikowych, tj. 15,51 zł za m2/rok. SM.
REALIZATORZY DODATKOWI Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.	Mieszkańcy, dzieci, rodzice, nauczyciele. WM, SM. DPS, świetlice społeczne. Kluby seniora. MDK. Społeczność związane ze szkołą. Dla wszystkich powyżej zakres zadań to współtworzenie zielnika/ogrodu, wybór roślin, nasadzenia, pielęgnowanie
FINANSOWANIE Skąd środki?	Środki własne mieszkańców RD Szkoła Sponsorzy

3. GRUPA TEMATYCZNA

Woda w mieście – zasób czy zagrożenie?

REKOMENDACJE

Rekomendowane działania dla Urzędu Miasta (**4 pierwsze wskazane jako priorytetowe**):

1. Stworzenie długofalowej strategii retencji wody w mieście. Korzystanie z szerokiego wachlarza narzędzi zapobiegających utracie deszczówki: ogrodów deszczowych (również w pojemnikach), stawów, niecek czy rowów bioretencyjnych, rowów infiltracyjnych, zielonych przystanków, dachów, fasad i ścian, nawierzchni przepuszczalnych, podłoży strukturalnych. Dbanie o niezabudowywanie potencjalnych terenów gromadzących deszczówkę, unikanie wysp ciepła w planie zagospodarowywanie przestrzennego.
2. Coroczne wydzielanie w Budżecie Obywatelskim osobnej, konkretnej puli na Klimatyczny BO, co zwiększa szanse na szersze wprowadzanie rozwiązań adaptacji do zmian klimatu w mieście oraz odpowiednie nagłaśnianie tej informacji.
3. Nagłaśnianie programów miejskich kierowanych do mieszkańców:
 - Stworzenie strony prowadzonej przez Urząd Miasta poświęconej Gdyni Klimatycznej (małej retencji, ogrodom deszczowym itp.), która byłaby źródłem wiedzy, opowiadałaby o realizowanych programach miejskich, zrealizowanych projektach, wprowadzonych rozwiązaniach, jak również o zagrożeniach, a także na której można by znaleźć informacje, w jaki sposób pozyskiwać finansowanie na inicjatywy klimatyczne i której elementem byłoby forum dyskusyjne
 - Projektowanie promocji pod kątem aktywizacji społecznej (z zaangażowaniem ekspertek/ów)
 - Kampania klimatyczna w mediach społecznościowych.
4. Podjęcie w szerokim gronie (np. stworzenie rady składającej się z przedstawicieli Miasta i mieszkańców oraz ekspertów) dyskusji wokół ratowania i zachowywania terenów zielonych na terenie śródmieścia (zamiast ich zabudowy), walki z wyspami ciepła, podjęcie działań budujących świadomość mieszkańców oraz deweloperów nt. roli zieleni w inwestycjach miejskich.

5. Zbiorniki retencyjne – ukierunkowywanie na gromadzenie wody, a nie odprowadzanie jej pod ziemię, przeznaczanie większych terenów na zbiorniki, atrakcyjne wykańczanie.
6. Renaturalizacja cieków wodnych i terenów przyległych przy planowanych inwestycjach w obszarze dorzeczy cieków (Chylonka, Kacza).
7. Prace nad udrażnianiem cieków wodnych (źródła Potoku Kolibkowskiego, Potok Obłużański), działania miękkie – oczyszczanie koryt, rewitalizacja źródeł, odkrycie części zarurowanych cieków np. Potoku Marszewskiego przy ul. Chabrowej, zachęcanie mieszkańców do dbania o tereny w formie wspólnego sprzątnięcia / pielęgnacji terenu.
8. Konstruowanie chodników w taki sposób, by ich powierzchnia nie była obniżona w stosunku do otaczającej zieleni, co umożliwiłoby redukcję gwałtownego spływu wody chodnikiem w przypadku opadu.
9. Wprowadzenie kostki chłonnej jako wytycznej przy budowie infrastruktury terenowej związanej z drogami, parkingami.
10. Uzgodnienie wieloletniej polityki klimatycznej władz miasta z ekspertami/kami oraz innymi podmiotami.
11. Opracowanie programów edukacyjnych dla szkół na terenie Gdyni.
12. Aktywny udział Wydziałów Środowiska i Ogrodnika Miasta w sprawdzaniu stanu nasadzeń i ewentualnym ich odbieraniu przy realizacji np. przez wspólnoty oraz aktywna współpraca z inwestorami, której efektem byłoby wprowadzanie ogrodów deszczowych na etapie inwestycji (z uwzględnieniem pomocy finansowej – bardziej na zasadzie dofinansowań niż zwolnień podatkowych – oraz organizacyjnej).

POMYSŁY

Pomysły projektów, które mogą wdrażać różne jednostki i instytucje, w tym Urząd Miasta

1. Ogrody deszczowe przy gdyńskich placówkach oświatowych oraz kulturalnych;
2. Monitoring użytków ekologicznych na terenie Gdyni;
3. Sposoby na włączanie w działania związane z retencją spółdzielni, wspólnot, deweloperów.
4. Nowe zbiorniki retencyjne jako elementy nowoczesnych przestrzeni miejskich.
5. Jak projektować zbiorniki retencyjne, żeby były funkcjonalne i atrakcyjne również, kiedy są suche?
6. Jak zabezpieczyć miasto i mieszkańców przed lokalnymi podtopieniami i powodzią?
7. Wykorzystanie innych funkcji wody: schładzanie wyspy ciepła, powinna sprzyjać zachowaniu bioróżnorodności
8. Jak finansować małą retencję?
9. Jak zachęcić mieszkańców i firmy w Gdyni do zrealizowania na ich nieruchomościach jednego lub kilku rozwiązań małej retencji?
10. Jakie narzędzia mogą motywować do stosowania małej retencji?
11. Zbieranie deszczówki w ramach programu „Moja woda” / dotacji z Miasta

SZCZEGÓŁOWE OPISY PROJEKTÓW:

PROJEKT NR 1

OGRODY DESZCZOWE PRZY GDYŃSKICH PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH ORAZ KULTURALNYCH

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	Adaptacja do zmian klimatu, zwiększenie małej retencji, niwelacja miejskich wysp ciepła, oczyszczanie powietrza, zwiększenie bioróżnorodności, wzmacnianie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców oraz edukacja związana z oszczędnością wody i przeciwdziałaniu suszy.
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	a) Mieszkańcy miasta b) Szkoły (uczniowie, nauczyciele, rodzice) – ogrody deszczowe jako miejsce lekcji dotyczących środowiska / różnorodności biologicznej c) Placówki kultury zyskują przyjazne środowisku miejsce, które może być w przyszłości rozwijane jako miejsca na zewnętrzne wydarzenia związane z kulturą i ekologią.
OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?	Szkoły 1 etap: Spotkanie z ogrodnikiem miejskim z uczniami oraz zainicjowanie dyskusji pt. „Mój ogród deszczowy marzeń”. 2 etap: Partycypacja uczniów oraz rodziców w procesie tworzenia ogrodów deszczowych (ew. wykorzystanie funduszu rady rodziców). 3 etap: Stworzenie ogrodu. Minimalizacja kosztów stworzenia ogrodu poprzez wybór odpowiednio ukształtowanego miejsca oraz dobór łatwo dostępnych materiałów (materiały z odzysku lub zasoby szkoły). 4 etap: Nasadzenie roślin z udziałem ogrodnika miejskiego. Placówki kultury Dwa warianty dla placówek: a) Przestrzeń zdominowana betonem: stworzenie kaskadowego spływu wody z przestrzeni schodów lub spadków w okolicy danej placówki kultury. b) Przestrzeń z nieutwardzonym gruntem: stworzenie ogrodu deszczowego na terenie zielonym
REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	a) Placówka oświatowa bądź/i placówka kultury b) Miasto Gdynia / Biuro Orodnika Miasta
REALIZATORZY DODATKOWI Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.	a) Uczniowie, wolontariusze, rodzice b) Mieszkańcy jako odbiorcy placówek kultury oraz osoby, które będą partycypować w powstawaniu ogrodów (np. poprzedzenie procesu tworzenia poprzez ogólnomiejską ankietę)
FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?	1) Miejski budżet -> Wydział środowiska? Niewykorzystane środki z Wydz. Środowiska wykorzystane na powstanie ogrodów deszczowych (propozycja) 2) Budżet obywatelski 3) Środki instytucji 4) Środki zewnętrzne (fundusz unijny?) Harmonogram: 1) 1 etap to pozyskanie środków na pierwszy etap rozwoju ogrodu deszczowego z puli miejskiej budżetowej. 2) 2 etap to pozyskanie środków zewnętrznych dopiero po powstaniu pierwszego etapu stworzenia ogrodu – jego pierwszej formy do możliwego rozbudowania i dalszego zagospodarowywania (programy EU) PS. do finansowania można jeszcze dołączyć komunalny związek gmin doliny Redy i Chylonli

PROJEKT NR 2

MONITORING UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH NA TERENIE GDYNI

CEL Na jaką potrzebę odpowiada propozycja?	• Użytki ekologiczne chronią bioróżnorodność na terenie miasta oraz spełniają funkcję małej retencji • Polepszenie mikroklimatu, zmniejszenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery • Usuwanie fosforu i azotu – naturalne oczyszczanie ścieków
ODBIORCY Kto skorzysta z wdrożenia pomysłu w życie? Jak dotrzeć do wskazanych odbiorców?	Mieszkanki/ńcy dzielnic – jest to miejsce do rekreacji i spacerów, również aspekt estetyczny; są oni zainteresowani utrzymaniem dobrego stanu użytków, można wprowadzić działania edukacyjne na terenie dzielnic w ramach kampanii promocyjnej (podczas głosowania do Klimatycznego Budżetu Obywatelskiego) PEWIK – zmniejszenie zrzutu wód deszczowych do kanalizacji.
OPIS PROPOZYCJI Na czym ma polegać pomysł? Jakie działania obejmuje? Jakie są jego etapy krok po kroku?	Case study – Turzycowe Błoto, 1,5 roku 1. Monitoring stanu obecnego użytków ekologicznych (stan fauny i flory) i diagnoza 2. Powstanie raportu i wytycznych (co należy zrobić, by użytki nadal funkcjonowały) dla miasta (Wydział Ochrony Środowiska) 3. Monitoring planów zagospodarowania przestrzennego wokół innych użytków w mieście – m.in. zapewnienie strefy buforowej 4. Stworzenie wytycznych dla etapu projektowania z uwzględnieniem zasilania wodą użytków
REALIZATOR GŁÓWNY Kto będzie odpowiedzialny za wdrożenie i w jakim zakresie?	Centrum Ochrony Mokradeł (stowarzyszenie), program „Pamiętajmy o mokradłach” – case study Turzycowe Błoto, stworzenie raportu i wytycznych (czynnik społeczny)
REALIZATORZY DODATKOWI Kto powinien być włączony w realizację? Rola, zadanie i zakres odpowiedzialności.	Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Gdyni – monitoring innych użytków ekologicznych i stworzenie wytycznych dla projektowania Wydział Architektury i Zagospodarowania Przestrzennego – na etapie planowania Młodzieżowy Strajk Klimatyczny – wsparcie przy kampanii edukacyjnej
FINANSOWANIE Skąd środki? Czy są możliwe dofinansowania z innych źródeł niż Urząd Miasta?	Centrum Ochrony Mokradeł – finansuje case study PEWIK – finansowanie części ingerowania w kanalizację Urząd Miasta w ramach dofinansowania z UE – monitorowanie innych użytków Deweloperzy – wdrażanie rozwiązań Klimatyczny Budżet Obywatelski Inne potencjalne możliwości: Program „Life” – projekty co najmniej 1000 euro